

Přerod poutníka aneb Dřina na cestě do Santiaga

„Jeden člověk mi sdělil, že když jsem na vozíku, měla bych se stýkat jen s lidmi na vozíku. Poslala jsem ho do háje...“

Rozhovor s Lindou Riegrovou jsme si domluvily přes internet a provedly ho „osobně“, po skypu. Jak známo, skype zkracuje vzdálenost mezi lidmi, takže – ač Linda seděla u svého PC doma v Praze, já jí mohla pokládat všetečné otázky z pobočky ostravské redakce.

Linda moc stála o to, aby mohla zkusit sama absolvovat rozhovor po skypu, chtěla si ověřit, jak jí půjde komunikace s cizím člověkem ve ztížených podmínkách – tedy, když se nevidíme tváří v tvář a když by mohly dělat nesnáze Lindiny obtíže v komunikaci. Nic podobného se nepotvrdilo, naše povídání se neslo v přátelském duchu a Linda byla ochotná odpovídat na vše, co mě zajímalo.

Přerod poutníka na Svatojakubské cestě čekal i Lindu a Káťu. Mladé cestovatelky daly redakci k dispozici deník, ve kterém Linda zachytila nejdůležitější okamžiky z jejich čtyřtýdenního putování. Minulý rok se společně vydaly pěšky z Astorgy do Santiaga de Compostela, po jedné trase známé poutní cesty. Jednadvaacetiletá Linda Riegrová je následkem dětské mozkové obrny od malička na ortopedickém vozíku, její přítelkyně Kateřina jí byla po cestě pomocníkem, průvodkyní, pečovatelkou, společnící, prostě andělem strážným.

Jít za dobrodružstvím

Zajímalo mě, proč vůbec vznikl takový záznam z cesty?

„Když pominu, že je to něco, co nám po nějaké době osvěží paměť, tak jsem chtěla jiným vozíčkářům ukázat, že je

Linda Riegrová v plné polní...

možné vyrazit z těch čtyřech zdí, ve kterých tak často a tak hodně sedávají. Chtěla jsem, aby měli nějaký vzor i ti, kteří třeba ještě sbírají odvahu se pustit do nějakého dobrodružství. A že je to proveditelné, že je možné poznat jiné lidi, hlavně ty, kteří na vozíku žít nemusejí.“

Jako bych slyšela, že se Linda necítí úplně dobře mezi jinými lidmi na vozíku...

„Tak to úplně není, ale kdysi mě jeden člověk rozčlilil, protože mi sdělil, že když jsem já na vozíku, pak bych se měla stýkat vlastně jen s lidmi na vozíku. Tak jsem ho poslala do háje...“ Linda poslala onoho člověka někam jinam, ale nezdálo se mi zcela správné citovat ji přesně.

„Navíc jsem byla od malička doslova zavřená mezi dalšími postiženými, a to zejména mezi postiženými s kombinovanými vadami – tedy tělesně i mentálně. A určitě uznáte, že to moc mému vlastnímu rozvoji nepřídalo. Důsledek toho je, že mám sice základní školu, ale protože naše školství jako celek není připraveno na lidi s postižením, tak už jsem dál neměla možnost jít studovat – navíc mě ti, co o mě rozhodovali, házeli do jednoho pytle s lidmi s mentálním postižením.“

Kroutím hlavou a ptám se, jak se to mohlo stát? Linda sice komunikuje s obtížemi – tedy hovoří pomalu a některá slova se jí vyslovují špatně, ale zcela zjevně obsah jejich sdělení je na úrovni – tedy minimálně té mé úrovni... Jak se to

tedy mohlo stát, Lindo?

„Hm, to by mě taky zajímalo...“

Zdraví vás poutnice Linda na mechanickém vozíku. Jestli chcete poznat nejbližnějšího vozíčkáře, tak si představte hubenou holku střední postavy. Nosím košili a k tomu sukni s prdlymi punčocháči, protože už mě nebaví vypadat jako kluk. Působím dojmem „mouchy snězte si mě“ a kam mě člověk postaví, tam mě vždycky najde. Snažím se být filozof svého vlastního života, i když jsem na vozíku a neudělám si bez pomoci vůbec nic. Bydlím sama a tímto deníkem bych ráda ostatním lidem s postižením ukázala, že všechno jde, ale musí se chtít. (Z poutního deníku)

Přátelství cestou prověřené

Linda žije v bezbariérovém bytě, který jí dal k dispozici městský úřad Praha 13. Je soběstačná, a to tím způsobem, že si umí říct o to, co potřebuje a jak to chce mít udělané. Podporu jí dávají asistenti, kteří jí pomáhají se stravou, hygienou a dalšími záležitostmi, které Linda považuje za nutné či potřebné. Také u našeho rozhovoru přes skype byla přítomna asistentka. Linda sice s počítačem pracovat umí, ale je hodně spastická, tudíž je nutná přítomnost někoho, kdo jí s ovládáním občas pomůže. Mluvení zvládá Linda sama – přesně formuluje a žádá, pokud

Linda je originální osobnost, ráda cestuje a píše povídky

někdo nerozumí, aby mohla řečené opakovat.

„Už asi dva roky se mnou bydlí přítelkyně Káťa, se kterou jsme absolvovaly cestu do Santiaga. V minulosti byla mou asistentkou, pak jsme se spřátelily. Putování ve Španělsku naše přátelství velmi prověřilo a posílilo. Nyní je Káťa na pracovním pobytu v zahraničí, ale už se těším, až se vrátí.“

Byla už asi hodina po poledni, ale já byla stále mlčenlivá i ohledně mých potřeb. Káča mě už velmi dobře znala, a tak mi dala napít, protože odušila, že žízeň mám, jen jsem stále ta ranní tichá Šípková Růženka. Zároveň mi ale i vynadala, a vlastně i sama sobě, za naší mlčenlivou bariéru. Vyhrožovala, že tu zůstaneme sedět, dokud konečně něco neřeknu, i kdyby nám to mělo ujet. Já jsem ovšem byla vytrvalá, bylo tedy jasné, že to nebude tak jednoduché. (Z poutního deníku)

Život s pomocí asistentů sociální služby nemusí být jednoduchý. Jak si Linda představuje dobrého asistenta?

„Poznám dobrou asistentku – prostě dělá věci, jak je chci a potřebuji já, ne tak, jak si myslí, že bych je chtít mohla nebo měla. Taky mi vadí, když asistentka dělá věci, které nepotřebuji, nebo když mi vnucuje své názory.“ Ptám se, co by Linda chtěla změnit v systému péče o lidi s postižením, hned ji napadá už zmiňovaná škola a školství.

„Je to hlavně o lidech – nejsou připraveni věnovat se individuálně ani zdravým dětem, natož těm s postižením. Vlastně v téhle oblasti dosud nikdo nebyl schopen posoudit, co potřebuji a na co mám schopností. Vrazilí mě do škatulky, kterou tam měli, a hotovo. To, že jsem do ní nepatřila, už nikoho moc netrápilo.“

...v Albergue čeká balík. Věc se má totiž takhle: Před odjezdem jsme řešily, co dělat, když musím nosit pleny. Vykoumaly jsme to následovně: Na internetu jsme si vyhledly několik ubytoven, zavolaly jsme tam a zeptaly jsme se, jestli bychom tam pleny mohly poslat poštou a pak si je tam vyzvednout. Na některých místech nás poslali do háje, ale jinde nám řekli, že by to možné bylo a vyšli nám vstříc. Připadalo nám to jako skvělý nápad, nemusely jsme se s plenami díky tomu tahat. (Z poutního deníku)

Chci žít svobodně

Jsem taky zvědavá, jak reagovali rodiče na to, že se Linda osamostatnila.

„To víte, jednoduché to nebylo. Třeba táta se vůbec těžko smiřoval s mým postižením, a s tím, že bych měla žít někde sama, to už bylo na něj hodně. Bere mě, jako bych byla pořád malá pětiletá holka. Ale já chci žít svobodně, ne v ústavu. A tam bych určitě putovala, až by naši neměli sílu se o mě postarat. Taky tady nebudou věčně... Máma mě podporuje – sice nevěřila, že to půjde, abych bydlela sama –, ale věřila a věř mi. To je pro mě důležité.“

Bylo někdy tak zle, že jste litovala?

„Doposud nikdy. A doufám, že ani litovat nikdy nebudu. Jsem ale dost chytrá na to, abych věděla, že přijdou i těžší doby. Ale překážky jsou od toho, aby se překonávaly, a ne od toho, aby mi překážely v životě. Na druhou stranu si skoro denně říkám – Bože díky, je to pro mě velký dar...“

S vypětím všech sil jsme vyšplhaly na samý vrchol kopce ke kříži, i když nám bylo řečeno, že se k němu stejně nedostaneme, protože stojí na obrovské hromadě kamenů. Pomohlo nám nahoru několik lidí, fascinovaných naším úsměvem a odvahou. Pravděpodobně chtěli udělat nějaký dobrý skutek. Sice jim chvíli trvalo, než si osahali můj vozík a zjistili, jak ho vzít, ale pak najednou koukám a stojím vedle kříže. (Z poutního deníku)

A tak se hned ptám po nějaké veselé příhodě...

„Nevím, jestli je tak úplně veselá, ale já se nakonec dost bavila. Totiž asistentky, které se u mě střídají, se nějak špatně informovaly a nepředaly si klíče. Navíc to bylo o víkendu, takže koordinátorka služby nebyla dosažitelná. Najednou jsem zůstala na čtyři hodiny bez podpory, potřebovala jsem pomoc s hygienou a také napít. Napsala jsem tedy SMS kamarádce, že potřebuji pomoc. Ta přišla a pomohla mi. Asistentka nakonec musela vylézt oknem, aby se ke mně dostala.“

Kolemjoucí na naše duo hleděli s obdivem. Od majitelky ubytovny jsme si hned vysloužily přezdívku „chicas checas locas“ (praštěný český holky). V přízemí pro mě neměli volnou postel, spala jsem na matraci. Vydřím ovšem spát v jakýchkoli podmínkách, i v průvanu, vůbec mi to nevadí. (Z poutního deníku)

Jsme, jaké jsme...

Zase už mě více začíná zajímat cesta a deník. Jak vznikal? Během cesty diktovala Káti nebo až po návratu domů?

„Až po návratu. Fakt. Stejně jako Vy se diví všichni. Všechno jsem si pamatovala a doma pak nadiktovala Káti.“

Ptám se, co bylo na cestě nejtěžší?

„Původně jsme se obávaly, jestli ta cesta s vozíkem a mnoha potřebnými věcmi nebude nad naše síly. Tedy hlavně nad síly Káti, která to oddřela. Ale asi to nejtěžší bylo poznání, jaké vlastně jsme... A smířit se s tím, že jsme takové... A zase nejkrásnější bylo, že i přesto se máme rády. Že ty naše mínusy mohou být někdy plusy a naopak...“

Objevila jsem spoustu podnětů k přemýšlení. Potkaly jsme například staršího muže, díky kterému jsem měla možnost poznat, že camino může člověk absolvovat s kýmkoli a za jakýchkoliv podmínek. Tento neobyčejný pán šel camino s krásným hnědým poníkem, který vypadal velmi mladě. Měl s sebou nejen koně, ale také exotického papouška. Klec s papouškem stála přivázaná na koni. Po několika minutách pozorování těchto živočichů jsem dospěla k názoru, že camino s vozíkem není až tak bláznivé, daleko ujetější je vydat se na cestu se zvířaty. (Z poutního deníku)

Bylo by divné, kdyby mě nezajímaly Lindiny plány do budoucnosti.

„Chtěly bychom tu cestu absolvovat ještě aspoň jednou, jinudy. Už víme, jak na to. Ještě více bychom si ji užily,“ dodává se smíchem Linda.

Kromě toho, že je Linda originální osobnost a že ráda cestuje, píše i povídky. Třeba si je budeme moci ve Vozkovi přečíst. Spolu s přítelkyní Kátou připravily pro zájemce veřejné čtení ze svého cestovního deníku i s promítáním fotek.

Popřeju jí štěstí... A tak někdy na shledanou, Lindo...

Blanka Falcníková

